

Tussen wal en schip

De wereldwijde hulporganisatie Mercy Ships geniet in België stilaan meer bekendheid. In Cotonou, grootste havenstad van het West-Afrikaanse land Benin, stelde **KERK & leven** vast dat Mercy Ships heel wat meer is dan een indrukwekkend hospitaalschip waarvan de hele bemanning betaald om voor anderen te mogen zorgen.

Peter GORDTS

KUNSTENAARS, HEELMEESTERS, HOOPBRENGERS

En waar is Michelangelo als je hem nodig hebt? Gary Parker zegt het met een knipoog. Met hamer en bijtel tikt hij een goedaardig gezwel uit de bovenkaak van een tiener. Grote kunst. Kaakchirurg Parker, geboren en getogen in Los Angeles, is een levende legende. Aan boord van de *Africa Mercy* praat iedereen die ik ontmoet goedvol over dokter Gary, van de anesthesist tot de olieman in de machinekamer. Vaak blijken zijn getuigenissen op YouTube de rechtstreekse aanleiding waarom deze Filipino of gene Zwitserse zich engageert als vrijwilliger aan boord van 's werelds grootste niet-gouvernementele hospitaalschip. En betaald dat voorrecht.

„Mijn vijf kamergenotes hebben het vaak over dokter Gary”, beaamt Saskia Vancraeymeersch. „Al dertig jaar is hij in de weer voor Mercy Ships. Hij leerde zijn vrouw kennen aan boord en hun kinderen groeiden hier op. Ontelbare gespleten gehemelten opereerde hij. Hij is een kei in zijn vak, die eigen operatietechnieken ontwikkelde bij grote tumoren.”

Vancraeymeersch (31), verpleegkundige in het AZ Lokeren, nam loopbaanonderbreking om aan de slag te kunnen op de *Africa Mercy*. „Een familielid dat in Madagaskar Mercy Ships leerde kennen, gaf me de gouden tip.” De 1.800 euro voor drie maanden kost en inwonen en de 730 euro voor het vliegticket bracht ze bij elkaar door koekjes te verkopen. Twee dagen vóór Kerstmis is ze weer huis.

„In België ga je onder het mes als een gezwel nog klein is”, zegt Vancraeymeersch, terwijl ze zelf aanbrengt op het operatietekken in Louises aangezicht. Bij die achttienjarige verwijderde dokter Gary vorige week een groot gezwel tussen oog en mond. „Hier zijn weinig ziekenhuizen daartoe uitgerust. Bovendien kunnen de mensen zo'n operatie niet betalen. En dan groeit zo'n tumor natuurlijk tot een angstaanjagende kanjer.”

Verrassend luid spat een kakkerlak uit elkaar onder de plastic sandaal van de Beninese verpleegster Noëlle. Het ontlokt iedereen in de bloedhete onderzoeksruimte kinderchirurgie een voldane grijns. We zijn in Cotonou aan de wal, in het gezelschap van de Britse Amy Jones (30) en de Amerikaanse Kathleen Cinelli (27). Beide verpleegkundigen gaan twee dagen per week van boord om in 's lands universitaire ziekenhuis collega's bij te staan. „Een verband met iso-Betadine nog eens extra bespreken met alcohol is overbodig”, wijst Jones. Lokale verpleegkundigen lopen stage aan boord van de *Africa Mercy*, maar hier, in hun vertrouwde omgeving, maken ze makkelijk-

ker duidelijk wat ze zoal ontberen. Aldus helpen ze Mercy Ships de lokale medische kundigheid doeltreffend aan te scherpen. „Een wasdoek over de houten onderzoekstafel is hygiënischer”, legt Cinelli uit. „Je ontsmet het in een wip.” Prompt laat Noëlle een bont wasdoek aanraken, dat meteen op maat wordt geknipt. Hoe het op z'n plek houden? Amy Jones, die voortreffelijk Frans praat, kan niet op het woord voor 'nietjes' komen. Enige pantomime verricht wonderen.

„Drie jaar geleden gooiden we het roer om”, legt de Britse Kirstie Randall uit. Haar verblijf aan boord wordt al jarenlang gesponsord door een kranse van twintig sympathisanten. „Mercy Ships beseft dat het met cursussen aan boord, waarvan de impact wordt opgevolgd, met concrete en met een bruikbare informatie op geheugensticks en met mentoraat aan de wal plaatselijke gezondheidswerkers beter

kon wapenen tegen het moment dat het schip weer afvaart. Zo blijven ze niet met lege handen achter in een land dat één ziekenhuisbed per 200 inwoners en één arts per 20.000 inwoners telt.”

Een half uurtje rijden van het schip, op een erf met een autowrak, sluit Martin zijn zoonnetje van twee in de armen. De jongen wrikt zich los en troont papa mee naar diens motorfiets die net een beurt krijgt. Martin neemt de jongen op de schoot en begint weer te sleutelen. „Ik maakte me zorgen toen de dokters op de *Africa Mercy* onze Romi opereerden van zijn gespleten gehemelte. De stakker is nog zo klein... Maar kijk, ze leverden uitmuntend werk. God zij geloofd.” Ook Saskia Vancraeymeersch, die Romi en zijn moeder naar huis begeleidt, glundert.

In het centrum HOPE, letterwoord dat staat voor hospitaaluitbreiding voor buitenpatiënten en evenzeer Engels voor 'hoop', een vleugel van een kraamkliniek in Cotonou die werd opgeknaapt met geld van Mercy Ships België, valt jong en oud Saskia Vancraeymeersch om de hals. „Gezonden patiënten van me. Wat een blij weerzien!”, glundert ze. In deze oase in de stad blazen patiënten uit hun operatie, revalideren ze vóór hun tocht huiswaarts en vinden mensen met getransplanteerde huid verkoeling in kamers met klimaatregeling. „Hier, een eind van het schip, leef je pas echt tussen Beninezen”, zegt de Amerikaanse Martha Rodriguez (59). „Dat is pas echt een wederzijdse verrijking.”

Ter gelegenheid van deze reportage lanceert Mercy Ships België zijn gloednieuwe website. Surf naar www.mercyships.be.

Saskia Vancraeymeersch brengt behoedzaam ontsmettende zalf aan. © Jean Platteau

Op dek 7 aan boord van de *Africa Mercy* vervagen de grenzen tussen verpleegkundigen en patiënten. © Jean Platteau

Romi, kort na zijn geboorte verlost van een hazenlip, dankzij Mercy Ships nu ook van een gespleten gehemelte. © Jean Platteau

Saskia Vancraeymeersch in het centrum HOPE verenigd met gewezen patiënten. © Jean Platteau

HOOP EN HELING IN HET AANGEZICHT VAN DE DOOD

Onwillekeurig slaat ze tijdens het gesprek geregeld de hand voor de mond, de veertigjarige Danielle. Beschroomd over de gapende tumorkrater in haar mondhoek. De pijn is draaglijk, ze is vooral uitgeput. Doorslapen lukt vanwege de wonde niet. Ze beseft dat ze moet eten, maar kauwen doet pijn. De wonde ontsmet ze geregeld, dat was toch de afspraak?

Tolk Sophie Onidje is de discretie zelve, maar zonder haar zouden gesprekken zoals deze niet kunnen worden gevoerd, benadrukt palliatief verpleegkundige Christina van der Zande (34) uit Utrecht. Sophie is ook de onmisbare culturele schakel voor het palliatieve team van Mercy Ships, met hetwelke we hiv-patiënte Danielle opzoeken in haar woning aan de Golf van Guinee. „Hoop en heling brengen is Mercy Ships' missie. Wij tonen dat die verder reikt dan de chirurgische ingrepen”, zegt Van der Zande.

„Hoop en spirituele heling moeten er ook zijn voor wie Mercy Ships niet of niet meer kan helpen. Dat willen we brengen door tijd met hen door te brengen, wat hun naasten in dit stadium van de ziekte vaak niet doen of durven te doen. We verzorgen wonden, geven medicijnen. En we praten over Jezus.” Danielle oefent, een scherp spiegel in de hand, met een nieuwe verdovende spray. Ze mist haar dochter die veraf woont en die pas beviel van een dochtertje, zegt ze. Daarom kijkt ze zo uit naar het wekelijkse bezoek van het palliatieve team. Danielle buigt het hoofd en vouwt de handen. Yfke Dumbuya Terpstra (38), in haar Friesland eveneens thuisverpleegkundige bij palliatieve patiënten, vraagt God Daniëls pijn te verlichten en haar en haar gezin te zegenen. Daniëls dochter bellet met het mobieltje van het team lukt niet. Geen verbinding. „Vrijdag proberen we het opnieuw”, belooft Yfke Terpstra.

Het is broeierig in de schamele tweekamerwoning, pal naast een lawaaiige auto-werkplaats. Door de duisternis is amper te zien hoezeer tumoren het lichaam van de achtjarige Julien teisteren. Op de schouder, op de elleboog, op de dij, op de voetzool. Letterlijk teveel om te opereren. Gelaten neemt de jongen het kleurboek over cowboys en het pakje stiften in ontvangst.

„Hopelijk helpen deze geschenkjes je eraan te denken je medicijnen te nemen”, zegt Yfke Terpstra. „Of neemt Julien die niet omdat hij er maagpijn van krijgt?”, vraagt ze aan Juliens mama. Zijn vader, die bakker is en nog drie zoons en een dochter moet onderhouden, slaat de ogen neer. „Wij zijn alvast hier om je aan te moedigen”, richt Yfke Terpstra zich tot Julien. Tolk Sophie Onidje kwijt zich plichtsbewust van haar taak. Julien reageert amper.

„Lieve God, wil U Julien nabij zijn, ook als zijn ziekte hem zo moedeloos maakt dat hij zijn medicijnen niet slipt neemt?”, bidt Christina van der Zande tot slot. „Schenk Julien kracht en moed. En wil hem leren al wat hij kennen moet, nu hij niet langer op school kan gaan.”

Het tafereel is lichtelijk surrealistisch. In de ruime woonkamer in deze betere woonwijk in Cotonou speelt op de televisie geanimeerd maar geluidloos een Afrikaanse

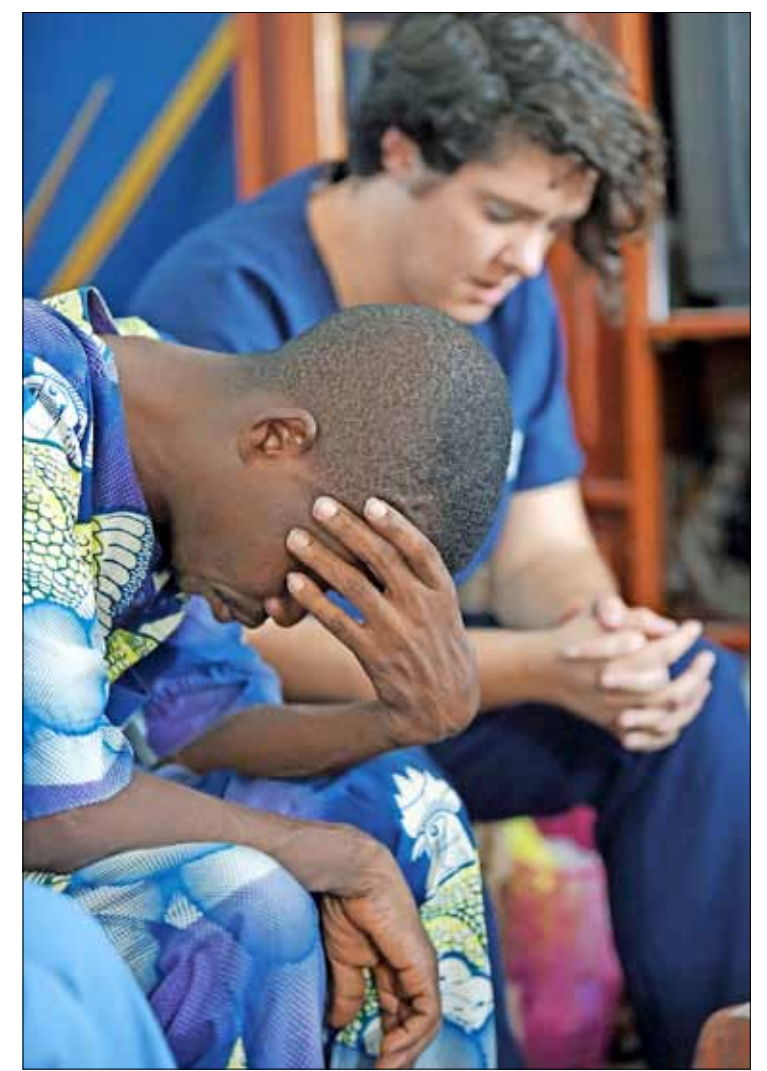
soap, op het bankstel draait de vijfentwintigjarige Prosper een mobieltje om en om tussen duim en wijsvinger. Twintig kilogram vermagerd in zes maanden tijd. De tumor in zijn keel ontnam hem zijn stem en knijpt hem nu langzaam dood. Een operatie, aan boord van de *Africa Mercy* of in het ziekenhuis, is te delicaat, chemotherapie in dit straatarme land haast onbekend.

Prosper fluistert over de verveling, maar ook over de dvd's die Mercy Ships bezorgde. Hij genoot vooral van die film met de splijtende zee. Hij neemt de zakjes therapeutische voedingspasta in ontvangst. Is er nu echt geen medicijn voor hem? De hele familie legt samen de centen daartoe bij, verzekert zijn echtgenote Sylvie, hun restaurant in de stad draait tenslotte prima. Yfke Terpstra luistert inlewend. „Weet je nog dat de artsen vertelden dat genezing uitgesloten is?”, zegt ze zacht. „Nu is de tijd gekomen om met je geweldige vrouw en je drie prachtige zonen te praten over hun toekomst. Doe je dat straks, Prosper? Beloofd?”

Prosper knikt, zijn echtgenote slikt haar tranen weg. „God, wij hopen dat U een mirakel verricht.” bidt Yfke Terpstra tot afscheid, „maar nog meer dat uw Liefde deze mensen dichter bij elkaar brengt. Blijf hen nabij, ook wanneer Prosper er niet meer zal zijn. Schenk hen wijsheid en zegen hun restaurant en hun school.”

„Ik vertrouw op God”, fluistert Prosper en hij schudt me de hand.

Een week na ons bezoek overleed Prosper in het ziekenhuis, omringd door zijn familie.

Christina van der Zande en Prosper in gebed, luttele dagen voor zijn dood. © Jean Platteau

Zie ginds komt het hospitaalschip

- In afwachting van de tewaterlating in China van Mercy Ships' eerste van de kiel af gebouwde hospitaalschip (hopelijk eind 2018) blijft de *Africa Mercy* het vlaggenschip. Die in Groot-Brittannië omgebouwde Deense treinferry van goed 16.500 ton is in de vaart sinds 2007 en doet nu voor de vijfde keer Benin aan.

- Kloppende hart is het hospitaal, ingericht op het gewezen treindek. Op een oppervlakte van zo'n twee voetbalvelden vind je vijf operatiezalen, een ontwaakruimte met vijf bedden, een afdeling voor intensieve zorgen voor evenveel patiënten en vijf ziekenboegen met in totaal tachtig bedden, een CT-scanner, radiografieapparatuur, labo's en een apotheek.

- Kerntaak van de bemanning, voor wie 474 kooien zijn voorzien in 26 familie-kajuiten, 25 tweepersonscabines en tientallen slaapzalen, zijn chirurgische ingrepen en bijbehorende nabehandelingen. Het gaat vooral om het verwijderen van goedaardige tumoren, reconstructie van hazenlippen en gespleten gehemelten, het verwijderen van staar en het inplanten van ooglenzen, het behandelen van klompvoeten en O-benen, het verwijderen van fistels en algemene plastische chirurgie, vaak bij patiënten met zware brandwonden.

- Alle behandelingen zijn gratis en ieder bemanningslid betaalt zelf zijn of haar reis naar en verblijf aan boord van de *Africa Mercy*. De hele crew, gemiddeld vierhonderd mannen en vrouwen met zo'n veertig verschillende nationaliteiten, is automatisch bloeddonor.

Reageren op dit artikel? Dat kan op lezersbrieven@kerknet.be